

Департман за француски језик и књижевност

Наставно-научном већу

Филозофског факултета Универзитета у Нишу

Предмет: Предлог за продужетак реализације научноистраживачког пројекта *Романистика и словенски језици, књижевности и културе у контакту и дисконтакту* до 28. фебруара 2026. године

На седници одржаној 23. фебруара 2021. године Веће Департмана за француски језик и књижевност предложило је да се продужи реализација научноистраживачког пројекта *Романистика и словенски језици, књижевности и културе у контакту и дисконтакту* за пет година (до 28. фебруара 2026. године). Пројекат је покренут на основу предлога Департмана од 16. фебруара 2017. године кога је усвојило Наставно-научно веће Филозофског факултета на седници одржаној 22. фебруара 2017. године (бр. 81/1-17-8-01). Носилац пројекта је Департман за француски језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Нишу, а као сарадници на Пројекту учествују истраживачи са три домаћа и седам иностраних Универзитета, и то са: а) Универзитета у Нишу, Универзитета у Новом Саду, Универзитета у Београду (Србија), б) Универзитета „Свети Кирил и Методиј“ у Скопљу (Македонија), Универзитета у Бањој Луци (Босна и Херцеговина), Универзитета у Задру (Хрватска) Универзитета Артоа у Арасу (Француска) (Université d'Artois, Arras, France), Универзитета у Поатјеу (Француска) (Université de Poitiers, France), Универзитета у Бордоу (Француска) (Université de Bordeaux, France) и Универзитета у Вроцлаву (Пољска) (Uniwersytet Wrocławski, Polska).

Пројекат се парцијално финансира средствима Универзитетске агенције за франкофонију (Agence universitaire de la francophonie) и Амбасаде Републике Француске у Србији.

Руководилац пројекта је: проф. др Иван Јовановић.

Циљ Пројекта јесте испитивање језичких, књижевних и културолошких релација романских и словенских народа (Срба, Хрвата, Македонаца, Бугара, Пољака, Руса) на синхроним и дијахроним плану, развијање и унапређивање контрастивних романистичко-славистичких студија, подстицање академско-стручне и интелектуалне размене као и јачање сарадње стручњака из области романистике и славистике.

Департман за француски језик и књижевност предлаже да на Пројекту учествују следећи истраживачи:

А) са Департмана за француски језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Нишу (Србија):

- 1) проф. др Селена Станковић,
- 2) проф. др Нермин Вучељ,
- 3) проф. др Иван Јовановић,
- 4) доц. др Никола Бјелић,
- 5) доц. др Ивана Миљковић,
- 6) доц. др Владимир Ђурић,
- 7) Наташа Игњатовић, МА,
- 8) Јелена Јаћовић, МА,
- 9) Наташа Живић, МА,
- 10) Вања Цветковић, МА,
- 11) Стефан Здравковић, МА,
- 12) Софија Филиповић, МА,

као и доц. др Весна Симовић из Центра за стране језике;

Б) са Одсека за Романистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, (Србија):

- 1) проф. др Снежана Гудурић,
- 2) проф. др Татјана Ђурин,
- 3) доц. др Наташа Поповић,
- 4) доц. др Диана Поповић;

В) са Катедре за романистику Филолошког факултета у Београду (Србија):

- 1) проф. др Татјана Самарџија Грек

Г) са Катедре за Романистику Филолошког факултета „Блаже Конески“ Универзитета „Свети Кирил и Методиј“ у Скопљу (Македонија):

- 1) проф. др Ирина Бабамова, редовни професор,
- 2) проф. др Мира Трајкова, редовни професор,
- 3) проф. др Мирјана Алексоска-Чкатроска, редовни професор,
- 4) проф. др Елисавета Поповска, редовни професор,
- 5) проф. др Снежана Петрова, редовни професор;

6) проф. др Звонко Никодиновски, редовни професор;

Д) са Студијског програма за Романистику Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци, (Босна и Херцеговина):

1) проф. др Радана Лукајић,

2) доц. др Јовица Микић;

Ђ) са Одељења са француске и франкофоне студије Свеучилишта у Задру

1) доц. др Франо Вранчић

Е) са Филолошко-уметничког факултета Универзитета Артоа у Арасу (Француска) (Faculté de Lettres & Arts, Université d'Artois, Arras, France)

1) проф. др Жан-Марк Веркруис (Jean-Marc Vercruysse),

2) проф. др Јан Хус (Jan Goes),

3) доц. др Луис Менесес Лерен (Luis Meneses Lerin);

Ж) са Факултета књижевности и језикâ Универзитета у Поатјеу (Француска) (Faculté des lettres et langues, Université de Poitiers, France):

1) проф. др Сања Бошковић-Данојлић, Департман за словенске и оријенталне језике (Département des langues slaves et orientales),

2) проф. др Фредерикос Валетопулос (Freiderikos Valetopulos), Центар за француски као страни језик (Centre de français langue étrangère),

З) из Високе школе за образовање наставника Универзитета у Бордоу (Француска) (École supérieure du professorat et de l'éducation, Université de Bordeaux, France):

1) проф. др Морис Нивез (Maurice Niwese),

2) проф. др Франк Танги (Franck Tanguy);

И) са Филолошког факултета Универзитета у Вроцлаву (Пољска) (Uniwersytet Wrocławski, Wydział Filologiczny):

1) проф. др Витолд Ухерех (Witold Ucherek), Институт за романску филологију (Instytut Filologii Romańskiej),

2) проф. др Јустина Бајда, (Justyna Bajda), Институт за пољску филологију (Instytut Filologii Polskiej).

ОПИС ПРОЈЕКТА

Истраживања на предложеном пројекту вршиће се у оквиру две тематске целине:

а) Романистика и словенски језици (српски, хрватски, македонски, руски, пољски, бугарски) у контакту и дисконтакту; б) Романистика и словенске књижевности и културе (српска, хрватска, македонска, руска, пољска, бугарска) у контакту и дисконтакту.

1) РОМАНИСТИКА И СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИЦИ (СРПСКИ, ХРВАТСКИ, МАКЕДОНСКИ, РУСКИ, ПОЉСКИ, БУГАРСКИ) У КОНТАКТУ И ДИСКОНТАКТУ

А) Контрастивно истраживање морфосинтаксичких, синтаксичких и семантичко-прагматичких особности личних заменица, падежних структура и реченичних конструкција у француском и српском језику на језичком материјалу који нуде дела савремених француских и српских аутора.

Б) Традуктолошка и лингвокултуролошка истраживања на корпусу француског и српског језика: разматрање техника примењиваних у преводу романа са циљем преношења језичкокултурног манира, експресивних интенција и стилских особина изворног текста.

В) Разматрање структуралних балканистичких особности говора југоисточне Србије: истраживање елемената романског супстрата као једног од важнијих слојева језичког и културног наслеђа на подручју српских говора призренско-тимочке дијалекатске основице; анализа утицаја романских балканских језика на поменуте српске говоре на морфолошком, синтаксичком, семантичком и лексичком плану.

Г) Француска и српска фразеологија и паремиологија (анализа француских и српских фразеологизама и паремија из различитих тематских области (зоонимија, ботаника, соматизми и сл.) с циљем да се укаже на сличности и разлике које постоје на језичко-културолошком плану); анализа употребе фразеологизама и паремија у уџбеницима француског као страног језика у Француској и Србији).

Д) Опсцена лексика у француском и српском језику (емпиријска истраживања употребе опсцених лексема међу француском и српском студентском популацијом, међу професорима у основним и средњим школама и на Универзитету у Француској и Србији; употреба опсцених лексема у дискурсу телефонских разговора, друштвених мрежа, штампаних и електронских медија; употреба опсцене лексике у књижевним делима и вицевима).

Ђ) Текст и читање у настави француског језика. Текст, тј. писани наставни материјали који се користе у настави француског као страног језика; читање и разумевање текста; уџбеници француског као страног језика домаћих и француских аутора; а) различите врсте писаних текстова који се као аутентични наставни материјали користе у настави и учењу француског као страног језика (новински чланци,

проспекти, рекламе и сл.), њихове специфичности, место и функција у настави и учењу; начин на који су представљени у савременој уџбеничкој литератури за француски као страни језик б) посебна пажња усмерена је на могућности коришћења књижевног текста у настави француског језика, с обзиром на специфичности које разликују ову од других врста текстова уобичајено коришћених у настави страних језика, а посебно чињеницу да је то једини писани аутентични документ коришћен у настави страног језика који се одликује естетским квалитетима и може да утиче на развијање читалачких навика ученика и љубави према читању; како србофони ученици француског језика читају и конструишу смисао текста, које технике и стратегије читања користе током учења француског језика, да ли их користе свесно или интуитивно и сл. као и који су начини, стратегије и технике читања које могу да се користе у настави француског језика како би се ученици оспособили за самосталан и успешан рад и ван учионице, у свом свакодневном животу; в) уџбеник, као још увек основни материјал у процесу наставе и учења страног језика за највећи број наставника и ученика, његова форма и функција, посебан је сегмент овог истраживања. Како је место овог, до недавно, неприкосновеног предмета у наставном процесу у данашњем информатичком, дигиталном свету, да ли његов садашњи облик и садржај одговарају специфичним односима који се успостављају између наставника и ученика, између ученика међусобно, а посебно између ученика и материје коју уче, тј. страног језика у савременој настави француског језика, нека су од питања која се намећу и траже одговор.

Е) Фонетска и социолингвистичка истраживања са дидактичким импликацијама;

а) *говорни француски језик варијетета*. Проучавање фонетских сличности и разлика у односу на стандардни француски језик, анализа у односу на одређени друштвени контекст, језички регистри и стилови. Ставови према варијететима, ставови према говорницима варијетета; б) *могућност употребе у настави*. У циљу развијања компетенције усменог разумевања савременог француског говорног језика и његових варијетета код србофоних ученика/студената, у радовима ћу се бавити и могућностима примене резултата истраживања у настави; в) фонетско-фонолошка компетенција студената француског језика и књижевности и наставника француског језика; г) методе фонетске корекције у настави фонетике и фонологије француског језика; д) наставни материјали и активности у савременој настави фонетике и фонологије француског језика; ђ) фонетске активности у уџбеницима за француски језик, домаћих и страних аутора; е) акустичка анализа говора француског као страног језика код србофоних говорника.

Ж) Семантика и прагматика глаголских облика у француском језику економске

струке у поређењу са српским; а) употребе и вредности глаголских облика који чине синтаксичко језгро француског и српског језика економске струке. Резултати истраживања ће се надаље сагледати из методичке перспективе – предвиђа се њихова имплементација у наставни процес кроз ревизију приступа у обради и увежбавању датих глаголских облика. Предвиђено је објављивање монографије које би поред обраде

наведене теме подразумевало и глосар најфреквентнијих глаголских конструкција са рекцијама које би олакшавале студентима овладавање француским језиком економске струке; б) предвиђа се наставак истраживања о положају и перспективи стручног француског у образовном систему наше земље, као и о могућностима развијања ефикаснијег приступа настави језика струке; в) анализа употребе француског језика у ИТ сектору са циљем да се студентима обезбеди што боље предзнање како би успешно одговорили захтевима радних места у француским ИТ компанијама; г) наставља се и проширује низ истраживања везаних за анализу морфосинтаксичких и лексичких грешака код србофоних студената при извођењу вежби превода са српског на француски језик. Даља анализа грешака у писменој и усменој продукцији на француском би пружила довољно материјала за формирање базе грешака која би могла да прерасте у речник најфреквентнијих грешака који би помогао усвајању француског језика код србофоних говорника.

3) Проучавање савремених теорија превођења и контрастирање француских приповедака и романа и српских превода; проучавање савремених граматика и приступа у настави француског језика; проучавање употребе предлога и времена у преводу са српског на француски језик; осим књижевног, у плану је проучавање стручног превођења.

2) РОМАНИСТИКА И СЛОВЕНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРЕ (СРПСКА, ХРВАТСКА, МАКЕДОНСКА, РУСКА, ПОЉСКА, БУГАРСКА) У КОНТАКТУ И ДИСКОНТАКТУ

А) Књижевне и културне паралеле: француска и српска, француска и франкофона.

Релације у којима би се обављало научно истраживање јесу: компаративна књижевност, књижевности и културе у контакту и дисконтакту, рецепција једне националне културе у другом националном културном контексту, и специфично: а) однос француске књижевности и књижевности јужнословенских простора – српска, хрватска, југословенска; однос француске књижевности других франкофоних књижевности; б) културна рецепција у националним контекстима – француска и јужнословенске (југословенска, српска, хрватска), француска и франкофоне; в) књижевнотеоријска, књижевнокритичка и преводилачка рецепција – релације француске књижевне струје и њихови уметнички парњаци у Југославији и Србији, југословенска и српска издања француске књижевности; г) рецепција француског и франкофоног драмског стваралаштва на српском (јужнословенском) културном простору, рецепција српског (јужнословенског) драмског стваралаштва у франкофоним земљама.

Б) Стваралаштво српских списатељица прве половине XX века у контексту француске књижевности и културе.

У оквиру дате теме биће презентовани резултати истраживања француских књижевних и културних веза у текстовима Јелене Димитријевић, Исидоре Секулић, Ксеније Атанасијевић и Јулке Хлапец Ђорђевић. Предвиђено је објављивање монографије о српско-француским књижевним и културним везама са аспекта српске женске књижевности прве половине XX века. Предвиђена истраживања реализоваће се у следећим сегментима: а) истраживање књижевног дела Десанке Максимовић у контексту француске књижевности и културе са циљем да се покажу експлицитни и имплицитни видови интертекстуалности; б) наставак претходног истраживања: статус француске књижевности у књижевном стваралаштву Десанке Максимовић и рецепција њених дела у Француској; в) истраживање књижевног дела Данице Марковић у контексту француске књижевности и културе са циљем да се покажу експлицитни и имплицитни видови интертекстуалности између две књижевности и културе; г) наставак претходног истраживања: статус француске културе у књижевном стваралаштву Данице Марковић; д) истраживање поезије Драге Илић: статус француске књижевности и културе у књижевном стваралаштву Драге Илић.

Као резултат рада у првом циклусу овог научно-истраживачког пројекта, из штампе су изашле следеће монографске студије, приручници и уџбеници:

1. Нермин Вучењ (2021). *Француска култура: језик, друштво и духовност кроз епохе. Књига I, од романизоване Галије до ренесансне Француске* (издавач Филозофски факултет у Нишу, 341 стр., ISBN 978-86-7379-550-8, <https://doi.org/10.46630/jdde.2020.1>).
2. Stanković, Selena (2020). *Thèmes ragusains et autres sujets linguistiques serbo-français*, Collection *Le Vieux Dubrovnik*, IVe série, Volume 1, Fondation Vladeta Jerotić – Domus editoria Ars Libri, Belgrade 2020, 257 p.; УДК 811.163.41: 811.133.1; ISBN 978-86-81306-56-7 (DEAL); COBISS.SR-ID 26937353.
3. Иван Јовановић, Биљана Стикић, Дидактика француског као страног језика и културе, Филозофски факултет Ниш, 2019; 323 стране; ISBN 978-96-7379-512-6; COBISS.SR-ID 281233164; 811.133.1'374=163.41(038).
4. Ђурић, Владимир (2019). *Француска веза*, Нови Сад: Академска књига, 223 стр. ISBN 978-86-6263-266-1, COBISS.SR-ID 329797383.
5. Nataša Ignjatović, *Phonétique et orthographe 1 pour les étudiants de FLE, cahier d'exercices*, Niš: Filozofski fakultet, 2018. ISBN 978-86-7379-479-2 COBISS.SR-ID 265434892.

У оквиру научноистраживачког пројекта до сада су објављени радови истраживача у следећим научним категоријама:

Година	Категорија	Број објављених радова
2017.	M14	4
2017.	M24	1
2017.	M33	7
2017.	M34	15
2017.	M42	1
2017.	M51	8
2017.	M66	4
2018.	M13	1
2018.	M14	9
2018.	M18	1
2018.	M24	2
2018.	M33	7
2018.	M34	15
2018.	M43	1
2018.	M44	1
2018.	M51	9
2018.	M63	1
2019.	M14	4
2019.	M23	1
2019.	M24	1
2019.	M29B	1
2019.	M33	2
2019.	M34	17
2019.	M36	1
2019.	M42	2
2019.	M51	7
2020.	M24	4
2020.	M286	1
2020.	M29B	1
2020.	M33	1
2020.	M34	8
2020.	M42	1
2020.	M44	5
2020.	M51	17
2020.	M52	3

2020.	M64	1
УКУПНО:		151

У другом циклусу овог научно-истраживачког пројекта планиране су следеће публикације (монографије, уџбеници, приручници, практикуми):

1. Нермин Вучељ, други том монографске студије под радним насловом *Француска култура од Класичне епохе до Срећног доба (језик, друштво и духовност 1614–1914)*.
2. Бјелић, Никола (2021). *Драмско стваралаштво Ерик-Емануела Шмита*. Ниш: Филозофски факултет (монографија).
3. Бјелић Никола. *Сима Пандуровић и Шарл Бодлер: интертекстуални контекст*. Ниш: Филозофски факултет (монографија).
4. Бјелић Никола. *Аутофикција, егзофикција, ухронија* (есеји из савремене француске књижевности). Ниш: Филозофски факултет
5. Селена Станковић, Јелена Јаховић (2021). *Syntaxe de la phrase complexe en français*. Ниш: Филозофски факултет.
6. Селена Станковић, Јелена Јаховић (2022). *Syntaxe de la phrase complexe en français – cahiers d'exercices*. Ниш: Филозофски факултет.
7. Иван Јовановић (2022). *Morphologie et sémantique lexicale de la langue française pour les apprenants allophones*. Ниш: Филозофски факултет.
8. Иван Јовановић, Јелена Јаховић, Наташа Игњатовић (2023). *Analyse du discours et linguistique textuelle pour les apprenants allophones*. Ниш: Филозофски факултет.
9. Иван Јовановић, Татјана Ђурин (2023). *Опсцена лексика у француском и српском језику*. Ниш: Филозофски факултет.
10. Владимир Ђурић (2025). *Водич кроз француски симболизам*. Ниш: Филозофски факултет.
11. Ивана Миљковић (2022). *Introduction à l'histoire de la langue française*. Ниш: Филозофски факултет.
12. Наташа Игњатовић (2021). *Phonétique et orthographe 2*. Ниш: Филозофски факултет.
13. Наташа Игњатовић (2023). *Expression écrite pour les étudiants de langue et littérature françaises*. Ниш: Филозофски факултет.
14. Татјана Ђурин (2021). *Traducere ut traductor. Počeci: Jeronim Stridonski, Leonardo Bruni, Etjen Dole*. Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
15. Диана Поповић (2021). *Над енигмом стиха: огледи из француске поезије*. Нови Сад: Филозофски факултет.
16. Јелена Јаховић (2024). *Éléments de la pragmatique de la langue française*. Ниш: Филозофски факултет.
17. Татјана Самарџија Грек. *La Galaxie du participe présent*. Београд: Филолошки факултет.

У Нишу,
23. фебруара 2021. године

Управник
Департмана за француски језик и књижевност,

проф. др Иван Јовановић

